

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 2.7.2008
COM(2008) 412 final

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Agenda socială reînnoită:
oportunități, acces și solidaritate în Europa secolului XXI**

{SEC(2008) 2156}
{SEC(2008) 2157}
{SEC(2008) 2178}
{SEC(2008) 2184}

CUPRINS

1.	Introducere	3
2.	Dimensiunea Socială a Europei – Timpul reînnoirii și al revigorării	4
3.	Agenda socială reînnoită pentru oportunități, acces și solidaritate: obiective	6
4.	Agenda socială reînnoită pentru oportunități, acces și solidaritate: priorități.....	7
4.1.	Copiii și tineretul – Europa viitorului	7
4.2.	Investiții în oameni, locuri de muncă mai numeroase și mai bune, noi competențe....	8
4.3.	Mobilitate	10
4.4.	Vieți mai lungi și mai sănătoase.....	11
4.5.	Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale	13
4.6.	Combaterea discriminării	14
4.7.	Oportunități, acces și solidaritate pe scena mondială.....	16
5.	Agenda socială reînnoită pentru oportunități, acces și solidaritate: instrumente	16
5.1.	Legislația UE.....	17
5.2.	Dialogul social	17
5.3.	Metoda deschisă de coordonare	17
5.4.	Finanțarea comunitară.....	19
5.5.	Parteneriat, dialog și comunicare	19
5.6.	Garantarea faptului că toate politicile UE promovează oportunitățile, accesul și solidaritatea	20
6.	Concluzii	20

1. INTRODUCERE

Progresul tehnologic, globalizarea și îmbătrânirea populației transformă societățile europene. În ultimii ani, ritmul schimbării s-a accelerat. Europeanii trăiesc vieți mai îndelungate, mai sănătoase, în noi configurații familiale și tipare de muncă. Valorile și relațiile dintre generații sunt în schimbare. Europeanii beneficiază de oportunități fără precedent, de mai multe alegeri și se bucură de condiții de viață îmbunătățite. Uniunea Europeană, în special prin intermediul Strategiei de la Lisabona pentru creștere și locuri de muncă, printr-o mai bună integrare a pieței și stabilitate macroeconomică, a avut o contribuție esențială în crearea acestor oportunități, prin stimularea ocupării forței de muncă și a mobilității.

În același timp, persistă realități dure: există prea mulți oameni inactivi sau șomeri și prea mulți tineri abandonează școala devreme și, prin urmare, există încă prea mulți oameni care trăiesc în sărăcie (în special copii și bătrâni) și în izolare socială. De asemenea, au apărut noi probleme – o populație în curs de îmbătrânire și mai bogată aduce cu sine dependența crescută specifică vârstei a treia și bolile abundenței (obezitatea, stresul). Pe lângă aceste serii de schimbări sociale radicale, anul 2008 atestă o încetinire economică globală, o concurență crescută pentru resurse insuficiente, inclusiv pentru alimente și energie și agitații permanente pe piețele financiare. Deși economia UE ar trebuie să reziste cu succes în fața acestor șocuri externe datorită unor principii de bază solide, evoluțiile recente incluzând creșterea semnificativă a prețurilor la alimente și petrol generează preocupare. Săracii sunt afectați în mod disproporționat de aceste evoluții. În plus, în timp ce sondajele de opinie arată că europeanii sunt, în general, mulțumiți de calitatea vieții lor, ei sunt îngrijorați de viitor și se tem că copiii lor vor fi dispune de posibilități financiare mai limitate în anii care vor veni.

Politicile sociale trebuie să **păstreze ritmul** cu aceste realități în schimbare – ele trebuie să fie flexibile și sensibile la schimbare. Toate nivelurile de guvernare trebuie să se ridice la înălțimea acestei provocări.

Acțiunile în domeniul social reprezintă în mod esențial responsabilitatea statelor membre și trebuie să fie luate cât mai aproape de cetățean la nivel național și subnațional. Competențele și responsabilitățile UE în domeniul social sunt limitate. Cu toate acestea, UE, prin îmbinarea de valori împărtășite, norme comune și mecanisme de solidaritate, se află în poziția unică de a lucra în parteneriat cu statele membre și cu părțile interesate și de a cultiva cooperarea pentru a gestiona schimbările socio-economice, în special schimbările generate de globalizare și tehnologie. Aceasta a răspuns cu succes schimbărilor sociale emergente din ultimii cinczeci de ani prin stimularea creșterii și a locurilor de muncă într-un cadru solid de politică macroeconomică, promovând egalitatea de gen, luptând împotriva discriminării, cultivând parteneriatul social, îmbunătățind condițiile de muncă și garantând coeziunea socială prin luarea de măsuri împotriva inegalităților regionale și susținerea adaptării la schimbările economice.

Provocarea actuală este de a consolida această bază solidă continuând **agenda socială reînnoită**. Obiectivele fundamentale sunt stabilite în tratat. Mijloacele în vederea realizării acestora trebuie reînnoite. Este necesar să se pună accentul pe **împuternicirea și abilitarea** indivizilor pentru a-și realiza potențialul, ajutându-i totodată pe aceia care nu pot proceda astfel.

Această agendă nu poate fi limitată la domeniile sociale tradiționale; ea trebuie să fie **intersectorială** și multidimensională, acoperind o gamă largă de domenii de la politicile

privind piața muncii, la educație, sănătate, imigrare și dialog intercultural. Realitatea este că acțiunile economice și sociale la nivel UE și național se consolidează și se completează reciproc. Din acest motiv, agenda socială reînnoită este pe deplin coerentă cu Strategia de la Lisabona pentru creștere și locuri de muncă, consolidând-o.

Agenda socială reînnoită stabilită în prezenta comunicare este construită în jurul **oportunităților, accesului și solidarității**. Generarea de oportunități necesită un efort continuu de a crea locuri de muncă mai multe și mai bune și de a spori bunăstarea. Aceasta înseamnă îndepărtarea barierelor, facilitarea mobilității, combaterea discriminării, cultivarea egalității de gen, sprijinirea familiilor și luarea de măsuri împotriva noilor forme de excluziune socială. Pentru a valorifica oportunitățile, oamenii au nevoie de acces la: educație, asistență medicală, servicii sociale de interes general. Aceștia ar trebui să poată participa în mod activ și să se poată integra în societățile în care trăiesc. Acele persoane și regiuni care nu pot face față și sunt depășite de ritmul rapid al schimbărilor necesită sprijin. În consecință, agenda socială reînnoită este, de asemenea, una a solidarității – accelerând eforturile de combatere a sărăciei și excluziunii sociale și de explorare de noi modalități de a ajuta indivizii să se adapteze la globalizare și schimbările tehnologice. În acest scop, UE trebuie să aducă inovări în modul în care stabilește cadrul politicilor, în legislația sa, în modul de reunire a oamenilor pentru schimbul de cele mai bune practici și în catalizarea noilor abordări.

Agenda socială reînnoită ia în considerare rezultatele amplei consultări publice¹ care a fost lansată de Comisie în 2007 pentru a face bilanțul „realității sociale” în curs de schimbare a Europei. Aceasta stabilește o serie de măsuri concrete în domenii prioritare identificate în comunicarea recentă a Comisiei Europene *Oportunități, acces și solidaritate: spre o nouă viziune socială pentru Europa secolului XXI*².

2. DIMENSIUNEA SOCIALĂ A EUROPEI – TIMPUL REÎNNOIRII ȘI AL REVIGORĂRII

Valorile sociale comune sunt intrinseci sentimentelor identității europene, stând la baza proiectului european încă de la început. Politicile UE au o puternică dimensiune socială și un impact social pozitiv: Strategia de la Lisabona a contribuit la crearea de locuri de muncă mai multe și mai bune. UEM și euro au asigurat stabilitatea prețurilor, facilitând crearea de locuri de muncă și creșterea stabilă. Politicile de coeziune au ajutat regiunile UE mai puțin dezvoltate și grupurile dezavantajate. Piața unică a creat oportunități, având în vedere impactul social al deschiderii pieței și luând măsuri cu privire la acesta. Politicile UE în domeniul ocupării forței de muncă și social au îmbunătățit condițiile de lucru, inclusiv sănătatea și siguranța în muncă, au promovat șansele egale și incluziunea socială și au combătut discriminarea, rasismul și xenofobia.

Valurile succesive de extindere în vederea includerii noilor state membre au avut un succes enorm în consolidarea democrației și a drepturilor fundamentale și în creșterea prosperității întregii UE. Povestea europeană a fost un proces de „convergență socială” de succes, pe măsură ce economiile țărilor candidate s-au consolidat, chiar dacă procesul este încă în curs de desfășurare. În cadrul acestui proces, normele europene și regulile și orientările UE au jucat un rol. Această evoluție în materie de convergență este o mărturie a puterii valorilor

¹ http://ec.europa.eu/citizens_agenda/social_reality_stocktaking/index_en.htm

² COM(2007) 726, 20.11.2007.

sociale comune ale UE și a abilității UE de a sprijini dezvoltarea lor. Pe scurt, extinderea a reprezentat un succes în răspândirea șanselor egale pe cuprinsul continentului.

Obiectivele sociale fundamentale ale Europei nu s-au schimbat: un angajament puternic în favoarea unor societăți armonioase, bazate pe coeziune și incluziune care respectă drepturile fundamentale în cadrul unor economii sociale de piață solide. Acest aspect este explicat în mod clar în obiectivele Uniunii și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Însă noile progrese solicită o revizuire urgentă a mijloacelor, nu a scopurilor. **Globalizarea** este principala forță modelatoare a timpurilor noastre.

Aceasta este crucială atât față de fundamentarea, cât și față de focalizarea agendei sociale a Europei. În ultima generație, dimensiunea socială a făcut un pas imens înainte, pe măsură ce piața unică a Europei s-a extins și s-a aprofundat. În anii 1980, agenda socială a fost concepută ca un mijloc de a sigura acceptarea restructurării industriale impusă de agenda „1992”. S-a insistat asupra protecției ocupării forței de muncă și a necesității de garanta consensul între partenerii sociali în vederea facilitării schimbărilor sociale. În prezent, este necesară o agendă socială mult mai amplă care să permită Europei să profite din plin de oportunitățile generate de globalizare, să ajute cetățenii să se adapteze la realitățile aflate în schimbare și să manifeste solidaritate față de cei care sunt afectați în mod negativ.

În combinație cu globalizarea, **schimbările tehnologice** rapide au impacturi variate și ample asupra societății și implicații profunde pentru politicile sociale³. Acestea cresc cererea de competențe, amplificând diferența dintre cei calificați și cei necalificați. Rata medie a șomajului pentru lucrătorii mai puțin calificați este de aproximativ 10%, față de 7% în cazul celor cu studii secundare și 4% în cazul acelor cu studii superioare. Problema socială predominantă pe termen lung este modul în care indivizii pot fi înzestrați cu competențele adecvate pentru a li se oferi o șansă mai bună în economia modernă, în calitate de lucrători, antreprenori și consumatori. Aceasta este mai mult decât o chestiune de formare profesională, în sensul tradițional. Este vorba despre tipurile de aptitudini și competențe care sunt necesare pentru un nou tip de economie și despre modul în care cetățenii pot fi înzestrați cu acestea pentru a reuși. Din acest motiv, EU investește din plin în dezvoltarea competențelor, sprijinind dezvoltarea unor piețe ale muncii și sisteme sociale mai eficiente și durabile, combinând flexibilitatea și securitatea, și promovând mobilitatea în educația și formarea continuă și în cunoaștere și inovare.

Schimbările demografice determină schimbări societale și necesită răspunsuri politice inovatoare. O speranță de viață crescută este una dintre cele mai mari realizări ale Europei. Însă, în combinație cu fertilitatea în scădere, îmbătrânirea populației Europei necesită schimbări majore ale modului în care trăim, lucrăm și ne pregătim pentru pensie. Se așteaptă ca populația din grupa de vârstă 15-64 să se reducă la 48 de milioane până în 2050, iar raportul de dependență să se dubleze în aceeași perioadă⁴. Cheltuielile publice sociale trebuie să se adapteze în mod flexibil pentru a lua în considerare îmbătrânirea populației Europei și tiparele de muncă aflate în schimbare. Consolidarea eficienței și eficacității sistemelor de asistență socială, în special prin intermediul unor stimulente îmbunătățite, al unei administrări și evaluări îmbunătățite, precum și al ierarhizării priorităților privind programele de cheltuieli

³ A se vedea, de asemenea, documentul conexe de lucru al Comisiei „O agendă socială reînnoită pentru Europa: bunăstarea cetățenilor în societatea informațională”.

⁴ Raportul dintre persoanele de peste 65 ani și populația care lucrează (15-64) va crește de la 1 la 4, în prezent, la nivelul de 1 la 2 în 2050.

a devenit crucială pentru a garanta durabilitatea pe termen lung a modelelor sociale europene. UE lucrează în parteneriat cu statele membre pentru a aborda provocări comune, pentru a sprijini eforturile acestora de a garanta echitatea și durabilitatea financiară, desăvârșind totodată reforma necesară a sistemului de pensii și de sănătate. Consiliul a invitat recent Comisia și Comitetul UE pentru politică economică să aprofundeze analiza cheltuielilor sociale și reformele necesare pentru a garanta echitate, eficiență și eficacitate⁵ (a se vedea documentul însoțitor).

Imigrația contribuie în mod semnificativ la ocuparea forței de muncă, creștere și prosperitate în Uniunea Europeană. Cererea de migranți, în special cei cu competențe specifice, poate crește în următorii ani datorită schimbărilor demografice și deficitului pieței muncii în anumite sectoare și regiuni. Statele membre au recunoscut, de asemenea, importanța acțiunii comune la nivelul UE pentru a rezolva provocările legate de imigrare și **integrare**.

Comisia a propus recent o politică comună amplă de imigrare pentru Europa⁶, în vederea unei acțiuni coordonate și a promovării prosperității, solidarității și securității. Pentru a-și realiza potențialul, imigrarea trebuie să fie însoțită de la bun început de eforturi pentru facilitarea unei integrări de succes, inclusiv de învățarea limbii țării gazde. Aceasta ridică la rândul său o serie de alte provocări complexe și necesită eforturi în diferite sectoare precum sănătatea, locuințele și educația.

Schimbările climatice și noile modele de utilizare a energiei vor crea noi oportunități și vor genera impacturi sociale. UE, în fruntea eforturilor internaționale de combatere a schimbărilor climatice, analizează, de asemenea, consecințele socio-economice ale acestora și dezvoltă politici pentru a susține adaptarea la schimbări. Tranziția spre o economie durabilă cu emisii reduse de carbon este de o importanță vitală pentru bunăstarea generațiilor viitoare. EU poate contribui la valorificarea noilor oportunități de dezvoltare economică și de creare de „locuri de muncă ecologice”, acționând totodată în solidaritate cu grupurile vulnerabile și consultându-se cu partenerii sociali. În acest context, va fi necesar să se acorde atenție riscului privind „sărăcia energetică”.

3. AGENDA SOCIALĂ REÎNNOITĂ PENTRU OPORTUNITĂȚI, ACCES ȘI SOLIDARITATE: OBIECTIVE

Agenda socială reînnoită se bazează pe trei obiective interconectate, de importanță egală:

- **Crearea de oportunități:** crearea de oportunități înseamnă generarea de locuri de muncă mai multe și mai bune și facilitarea mobilității. În societăți în care oamenii sunt considerați ca fiind egali, nicio barieră de niciun fel nu ar trebui să existe în calea acestora. Aceasta înseamnă garantarea pentru toți a șanselor de a-și dezvolta propriul potențial, respectând totodată diversitatea Europei, luarea de măsuri împotriva discriminării manifeste și indirecte, cât și combaterea rasismului și a xenofobiei.
- **Asigurarea accesului:** Dat fiind punctul de plecare în viață foarte diferit al fiecărui individ, nu se pot asigura oportunitățile fără îmbunătățirea accesului pentru cei mai dezavantajați. Toți cetățenii trebuie să aibă acces la o educație, protecție socială, asistență medicală și

⁵ Concluziile Consiliului ECFIN din 14 mai 2008, disponibile la următoarea adresă:
http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ecofin/100325.pdf

⁶ COM(2008) 359, 17.6.2008.

servicii de bună calitate care pot contribui la depășirea inegalităților inițiale și care permit tuturor să se bucure de vieți mai lungi și mai sănătoase. Tineretul Europei trebuie înzestrat cu toate mijloacele pentru a putea profita de oportunități. Toți europenii ar trebui să aibă acces la educație și la dezvoltarea competențelor pe parcursul vieții (de exemplu școlile din programul „a doua șansă” sau învățarea pe tot parcursul vieții) pentru a se putea adapta la schimbări și a relua totul de la capăt la diferite stadii din viața lor.

- Demonstrarea solidarității: Europeanii împărtășesc un angajament față de solidaritatea socială: între generații, regiuni, cei înstăriți și cei mai puțin înstăriți și între statele membre mai bogate și cele mai puțin bogate. Solidaritatea este o parte a modului în care societatea europeană funcționează și a relațiilor acesteia cu restul lumii. Adevărata egalitate de șanse depinde atât de acces, cât și de solidaritate. Solidaritatea înseamnă acțiune pentru a-i ajuta pe cei care sunt dezavantajați – care nu pot culege beneficiile unei societăți deschise, aflată într-o schimbare rapidă. Aceasta înseamnă cultivarea incluziunii sociale și a integrării, a participării și a dialogului, precum și combaterea sărăciei. Înseamnă acordarea de sprijin aceluia care sunt expuși problemelor temporare și de tranziție ale globalizării și schimbărilor tehnologice.

Acțiunile în direcția acestor obiective sunt în mod esențial responsabilitatea statelor membre la nivel național, regional și local. Sfera de acțiune este largă și necesită stabilirea de priorități. În consecință, agenda care urmează se axează pe domenii-cheie – tineret, capital uman, vieți mai lungi și mai sănătoase, mobilitate, incluziune socială, antidiscriminare și șanse egale, precum și participare și dialog civic – în care acțiunea UE demonstrează o valoare adăugată clară și respectul deplin pentru principiile subsidiarității și proporționalității. Acțiunile în fiecare dintre aceste domenii contribuie la cele trei obiective privind oportunitățile, accesul și solidaritatea. Acestea reflectă necesitatea UE de a inova și de a evolua – în modul în care aceasta stabilește cadrul politicilor, în legislația sa, în modul de a reuni oamenii pentru schimbul de cele mai bune practici și în catalizarea noilor abordări.

4. AGENDA SOCIALĂ REÎNNOITĂ PENTRU OPORTUNITĂȚI, ACCES ȘI SOLIDARITATE: PRIORITĂȚI

4.1. Copiii și tineretul – Europa viitorului

Viitorul Europei depinde de tineretul său. Cu toate acestea, șansele multor tineri de a reuși în viață sunt ruinate – acestora le lipsesc oportunitățile și accesul la educație și formare pentru a-și realiza întregul lor potențial. 19 milioane de copii și tineri sunt supuși riscului sărăciei și șase milioane abandonează învățământul liceal în fiecare an. Sunt necesare acțiuni pentru a pune capăt ciclului vicios al sărăciei infantile, stilurilor de viață nesănătoase, rezultatelor școlare slabe și excluziunii sociale a copiilor. Este necesar să se ia măsuri împotriva problemei șomajului ridicat în rândul tinerilor, numărului prea mare al celor care abandonează școala prematur, precum și nesiguranței relative a locului de muncă și inegalității remunerațiilor cu care se confruntă. Trebuie de asemenea luate în considerare temerile tinerilor că, în ciuda faptului că lucrează mai mult, pot fi mai săraci la bătrânețe decât generațiile precedente. Toți copiii trebuie să primească o educație care să le asigure mijloacele necesare și să le ofere o șansă echitabilă în lumea de astăzi. Ei trebuie încurajați să ajungă la niveluri de calificare și de competențe mai ridicate decât părinții lor și în domenii diverse.

UE poate contribui la dezvoltarea de noi forme de solidaritate între generații și la abordarea problemelor specifice cu care tinerii se confruntă în prezent, inclusiv accesul la educație și

formare, piața muncii, locuințele și finanțele. Pactul European pentru Tineret adoptat de Consiliul European în martie 2005 prevede un cadru comun de acțiune pentru UE și statele membre. Comisia va continua o serie de activități axate pe copii și tineri: integrarea aspectului privind drepturile copiilor în acțiunile UE, creșterea eforturilor pentru a promova și proteja drepturile copilului⁷, acțiuni în domeniul tineretului și al sănătății, promovarea unei utilizări mai sigure a internetului⁸ și acțiuni sporite privind securitatea rutieră.

Acțiuni viitoare:

Agenda socială reînnoită include:

- o comunicare privind educația școlară în sprijinul eforturilor statelor membre de a îmbunătăți calitatea sistemelor lor de învățământ și de a realiza obiectivele privind abandonul școlar prematur, gradul de alfabetizare, participarea la învățământul liceal și pregătirea tinerilor în vederea învățării pe tot parcursul vieții. Aceasta urmează unei consultări publice privind „Școlile pentru secolul al XXI-lea”. Maximizarea eficienței și echității învățământului și formării primare reprezintă o parte esențială a garantării oportunităților pentru tineri.

- o carte verde privind „Migrația și mobilitatea: provocări pentru sistemele de învățământ din UE”.

Ulterior în 2008/2009, Comisia:

- va publica o comunicare privind dezvoltarea metodei deschise de coordonare privind tineretul, cu un accent special pe tinerii care beneficiază de mai puține oportunități.

– va dezvolta o abordare mai cuprinzătoare privind sărăcia infantilă, bazată pe obiective cantitative (a se vedea secțiunea 5.2), inspirată de strategia europeană privind incluziunea și protecția socială.

4.2. Investiții în oameni, locuri de muncă mai numeroase și mai bune, noi competențe

Noua agendă socială reprezintă o parte integrantă a Strategiei de la Lisabona și a Strategiei UE pentru dezvoltare durabilă. Una dintre cele mai mari contribuții pe care UE o poate aduce bunăstării este stimularea creșterii și locurilor de muncă, dat fiind faptul că o economie solidă reprezintă baza prosperității, iar cea mai bună cale pentru a scăpa de sărăcie este un loc de muncă. Strategia de la Lisabona și UEM contribuie la crearea mai multor locuri de muncă, prin asigurarea stabilității prețurilor, scăderea șomajului și îmbunătățirea productivității. Previziunea economică din primăvara 2008 anticipă crearea a 3 milioane de noi locuri de muncă în 2008 și 2009, pe lângă cele 7½ milioane deja create în 2006 și 2007. Întreprinderile mici și mijlocii dețin un rol-cheie în crearea de noi locuri de muncă mai bune, astfel cum se recunoaște în mod explicit în recent adoptata „Lege privind întreprinderile mici pentru Europa”⁹.

Un rol-cheie al UE în fața globalizării și a schimbărilor tehnologice rapide este de a ajuta statele membre să-și modernizeze piețele muncii și să anticipeze schimbarea și restructurarea.

⁷ A se vedea http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/children/fsj_children_intro_en.htm.

⁸ COM(2008) 106, 27.2.2008.

⁹ COM(2008) 394, 25.6.2008.

UE a aprobat principiile și căile comune în materie de flexicuritate, bazate pe contracte de muncă flexibile și sigure, învățarea pe tot parcursul vieții, politici active ale pieței muncii și pe sisteme moderne de asigurări sociale pentru a facilita tranzițiile de pe piața muncii și a face ca munca să fie profitabilă. Comisia lucrează împreună cu statele membre și partenerii sociali pentru a pune în aplicare flexicuritatea la nivel național, în cadrul programelor lor de reformă legate de Strategia de la Lisabona. În ceea ce privește aspectul legislativ, este important ca Parlamentul European și Consiliul să ajungă la o concluzie rapidă și pozitivă referitoare la propunerile de directive privind timpul de lucru și munca temporară.

Dialogul social la nivel european este esențial pentru facilitarea schimbării. Directiva privind instituirea unor comitete europene de întreprindere prevede o platformă de dialog între angajatori și lucrători și ar putea fi îmbunătățită în continuare. Parteneriatele dintre partenerii sociali și autoritățile publice pentru anticiparea și gestionarea schimbărilor sunt în curs de dezvoltare.

Fondurile structurale oferă susținere financiară statelor membre, regiunilor, municipalităților, întreprinderilor și cetățenilor în anticiparea circumstanțelor în schimbare și adaptarea la acestea. Fondul European de ajustare la globalizare (FEG), instituit în 2007, oferă sprijin în vederea reintegrării rapide pe piața muncii a lucrătorilor care sunt disponibilizați ca urmare a schimbărilor generate de globalizare în tiparele schimburilor comerciale. FEG a avut un impact pozitiv într-un număr de state membre, dar există posibilitatea de a-i valorifica în continuare potențialul.

Imigrarea joacă deja un rol important în completarea lacunelor de pe piața muncii și a deficitului de competențe. Cererea de migranți, în special cei cu competențe specifice, poate crește odată cu schimbările demografice. Comunicarea recentă a Comisiei privind o politică comună de imigrare pentru Europa¹⁰ prezintă un număr de inițiative destinate să garanteze că imigrarea economică este bine gestionată în parteneriat cu statele membre, pe baza principiilor stabilite de comun acord. Integrarea este unul dintre aceste principii-cheie.

Educația și investițiile în formarea capitalului uman sunt în general esențiale pentru a asigura participarea pe piața muncii și incluziunea socială și pentru a consolida competitivitatea UE. În această lume aflată într-o rapidă schimbare, oamenii au nevoie de acces la oportunități în diferitele etape ale vieții. Aceasta înseamnă un angajament în favoarea învățării pe tot parcursul vieții și reînnoirea continuă a competențelor adaptate la necesitățile prezente și viitoare ale pieței muncii. Comisia va prezenta inițiative privind competențele și acordarea de asistență statelor membre pentru modernizarea sistemelor lor de educație, în limitele tratatului. Noile competențe – legate de spiritul anteprenorial, de economia cu emisii reduse de carbon, de tehnologiile informației și comunicării – precum și cele care stimulează alfabetizarea digitală, cunoștințele mediatică și financiare fac toate parte dintr-un set de competențe moderne.

Reformele necesare vor fi continuate în cadrul Strategiei de la Lisabona, care include strategia europeană privind ocuparea forței de muncă și metoda deschisă de cooperare în educație și formare. Vor fi, de asemenea, întreprinse acțiuni pentru a promova educația anteprenorială, competențele informatice în tehnologiei informației și a comunicării¹¹ și educația financiară în UE.

¹⁰ COM(2008) 359, 17.6.2008.

¹¹ COM(2007) 496, 7.9.2007.

Acțiuni viitoare:

Ca parte a acestui pachet, Comisia va prezenta:

- o directivă pentru a îmbunătăți funcționarea comitetelor europene de întreprindere în scopul de a garanta un dialog social eficient privind operațiunile de restructurare. Agenda socială reînnoită este, de asemenea, însoțită de documente de lucru ale serviciilor Comisiei: unul dintre acestea încurajând și susținând partenerii sociali pentru a intensifica eforturile de anticipare și de gestionare a schimbărilor structurale și altul subliniind importanța acordurilor transnaționale la nivelul întreprinderilor;

- un raport privind Fondul european de ajustare la globalizare care analizează primul an de funcționare al acestuia, indică modul în care procedurile pot fi simplificate și focalizate și propune un serie de idei asupra modului în care FEG poate fi îmbunătățit.

Ulterior, în 2008/2009, Comisia va propune:

- inițiativa „Noi competențe pentru noi locuri de muncă”, care oferă o primă evaluare a pieței muncii și a necesităților în materie de competențe până în 2020, precum și o cartografiere a instrumentelor de previziune existente la nivel național și la nivel european, și propune o abordare mai eficientă pentru a garanta anticiparea și corelarea dintre cererea de și oferta de forță de muncă prin intermediul unor sinergii între politicile privind ocuparea forței de muncă, formare și educație;

- un cadru strategic actualizat pentru aplicarea metodei deschise de coordonare în vederea cooperării europene în materie de educație și formare;

- o comunicare privind multilingvismul în cadrul UE.

4.3. Mobilitate

Libera circulație a persoanelor este o sursă bogată de oportunități pentru cetățeni, contribuind la stimularea creșterii economice și a competitivității. Europeanii sunt din ce în ce mai mobili. UE dispune de un cadru juridic solid în vigoare care prevede libera circulație a lucrătorilor. În plus, UE oferă sprijin practic pentru a facilita mobilitatea și pentru a îndepărta potențialele obstacole, inclusiv sprijin pentru libera circulație a lucrătorilor prin intermediul Planului UE de acțiune privind mobilitatea locurilor de muncă.

UE sprijină, de asemenea, mobilitatea studenților și a tinerilor prin intermediul unei diversități de programe europene transnaționale, precum programul Erasmus. Aceasta îmbunătățește competențele lor lingvistice și interculturale, capacitatea de angajare și îi face pe aceștia mai deschiși față de mobilitatea viitoare profesională și geografică.

Directiva privind detașarea lucrătorilor este deosebit de importantă în promovarea liberei circulații a serviciilor și, în același timp, în protejarea lucrătorilor și a condițiilor de muncă. Cu toate acestea, detașarea lucrătorilor dintr-un stat membru în altul ridică totodată un număr de probleme privind aplicarea legislației europene și naționale existente și a practicilor cu

privire la lucrătorii care sunt detașați. Recent Comisia a adoptat o recomandare¹² privind îmbunătățirea cooperării administrative în vederea combaterii muncii ilegale și asigurării unui nivel adecvat de încredere între statele membre.

Recent, unele aspecte au fost, de asemenea, discutate pe larg în urma hotărârilor Curții Europene de Justiție (în cauzele Laval, Viking și Ruffert). Comisia va sprijini statele membre să valorifice în mod eficient oportunitățile oferite de directiva existentă privind detașarea lucrătorilor. În același timp, pe baza unei analize aprofundate a hotărârilor și a altor precedente, Comisia va discuta despre toate aceste aspecte cu partenerii sociali și statele membre și va lua în considerare subiectele preocupante, inclusiv în cadrul unui forum anume convocat în acest sens, în toamna lui 2008. Comisia se angajează să garanteze că nu există nicio contradicție între libertățile fundamentale înscrise în tratat și protecția drepturilor fundamentale și va evalua în întregime, va discuta și va prezenta răspunsuri pentru subiectele preocupante, inclusiv prin oferirea de orientări de interpretare, în cazul în care este necesar.

În acest context, Comisia întâmpină în mod foarte favorabil poziția comună aprobată de Consiliul de Miniștri, la 9 iunie 2008, care stabilește, în ceea ce privește lucrătorii temporari, principiul egalității de tratament, începând din prima zi, cu excepția cazului în care partenerii sociali decid altfel.

Acțiuni viitoare:

Ca parte din acest pachet, Comisia

- invită partenerii sociali și statele membre pentru a discuta chestiunile ridicate de hotărârile recente ale Curții și organiza un forum pentru a promova dezbaterea și schimbul de bune practici între părțile interesate asupra modului în care se pot respecta drepturile sociale în contextul unei mobilități a forței de muncă tot mai mari. Comisia va sprijini statele membre și va discuta cu acestea și cu partenerii sociali despre modalitatea de abordare a subiectelor preocupante;

- continuă să dezvolte o a „cincea libertate” prin eliminarea barierelor din calea liberei circulații a cunoștințelor și prin promovarea mobilității grupurilor specifice, precum cercetătorii¹³, tinerii antreprenori¹⁴, tinerii¹⁵ și voluntarii¹⁶. De asemenea, Comisia va căuta să garanteze o punere în aplicare completă și riguroasă a directivei CE privind recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale¹⁷.

4.4. Vieți mai lungi și mai sănătoase

Îmbătrânirea societății europene solicită o diversitate de răspunsuri strategice – de la susținerea cercetării privind modul în care tehnologia informației poate îmbunătăți sănătatea și bunăstarea vieții persoanelor în vârstă, până la evaluarea reformelor necesare în domeniul

¹² Recomandarea Comisiei din 3 aprilie 2008 privind îmbunătățirea cooperării administrative în contextul detașării lucrătorilor în cadrul prestării de servicii.

¹³ COM(2008) 317, 23.5.2008 „Carriere mai bune și o mai mare mobilitate: un parteneriat european pentru cercetători”.

¹⁴ Proiect pilot 2008-2010.

¹⁵ Cartea verde planificată pentru iunie 2009.

¹⁶ Propunere de recomandare a Consiliului (document însoțitor).

¹⁷ Directiva 2005/36/CE a Parlamentului European și Consiliului privind recunoașterea calificărilor profesionale.

asistenței medicale și al pensiilor pentru a îndeplini necesitățile unei populații în curs de îmbătrânire, garantând totodată durabilitatea finanțării publice.

UE ar trebui să faciliteze accesul pentru toți la o asistență medicală de calitate. Consolidarea drepturilor pacienților în cadrul asistenței medicale transfrontaliere reprezintă un aspect important al mobilității. Există o nevoie de claritate în privința drepturilor pacienților și în vederea unui cadru pentru cooperare care să garanteze că statele membre își păstrează capacitatea de a decide în privința sistemelor lor medicale naționale, având în vedere necesitatea unei finanțări durabile. Există, de asemenea, necesitatea de a stimula mobilitatea pacienților și a profesioniștilor prin intermediul facilitării interoperabilității transfrontaliere a dosarelor medicale electronice, protejând totodată caracterul privat.

UE susține eforturile făcute de statele membre pentru a garanta durabilitatea financiară a sistemelor de protecție socială, inclusiv sănătatea, pentru a garanta pensii corespunzătoare în viitor și pentru a păstra calitatea și accesibilitatea serviciilor. În conformitate cu metoda deschisă de coordonare din aceste domenii, din 2006, durabilitatea financiară și adecvarea socială au reprezentat obiective comune. Comisia și statele membre analizează, de asemenea, impacturile economice și bugetare ale îmbătrânirii și ale reformelor din domeniul pensiilor și al asistenței medicale.

Sărăcia, șomajul, nivelurile scăzute de educație, riscurile genetice și handicapurile sunt toate asociate cu o sănătate deficitară. Strategia europeană privind sănătatea¹⁸ adoptată în octombrie 2007 subliniază valorile comune ale universalității, accesului la o asistență medicală de calitate, echitate și solidaritate. Aceasta prevede acțiuni pentru a aborda provocările legate de îmbătrânirea populației Europene și de creșterea inegalităților în domeniul sănătății. Portalul european dedicat sănătății oferă cetățenilor și părților interesate acces la informații privind aspecte-cheie din domeniul sănătății.

Strategia privind sănătatea și siguranța la locul de muncă adoptată de Comisie în 2007¹⁹ ajută persoanele să rămână pe piața muncii mai mult timp prin intermediul îmbunătățirii protecției împotriva riscurilor la locul de muncă. Strategia are drept scop realizarea unei diminuări cu 25% a accidentelor la locul de muncă până în 2012.

Acțiuni viitoare:

Comisia:

- va propune o directivă privind aplicarea drepturilor pacienților în asistența medicală transfrontalieră. Aceasta va stabili un cadru comunitar pentru asistența medicală transfrontalieră pe baza jurisprudenței Curții Europene de Justiție. Aceasta va ajuta la: oferirea unei clarități juridice privind drepturile pacienților; garantarea unei îngrijiri transfrontaliere de înaltă calitate, sigure și eficiente; și furnizarea unui cadru pentru o cooperare europeană respectând pe deplin principiile sistemelor naționale și garantând durabilitatea acestora;
- va propune o recomandare privind interoperabilitatea transfrontalieră a dosarelor medicale electronice, ceea ce va facilita mobilitatea pacienților și a profesioniștilor;

¹⁸ COM(2007) 630, 23.10.2007.

¹⁹ COM(2007) 62, 21.2.2007.

- va prezenta o comunicare axată pe acțiuni pentru a răspunde necesităților unei populații în curs de îmbătrânire, în toamna anului 2008. În cadrul „Planului de acțiune european pentru a îmbătrâni frumos în societatea informațională”, un nou program finanțat de UE privind viața asistată va dispune de peste 600 de milioane EUR pentru cercetare în domeniul utilizării tehnologiilor de informare și comunicare pentru a îmbunătăți viețile persoanelor vârstnice la domiciliu, la locul de muncă și în societatea, în general;
- va publica un raport actualizat privind impactul îmbătrânirii asupra cheltuielilor publice, în primăvara anului 2009, urmat de o comunicare privind durabilitatea pe termen lung a finanțelor publice, în toamna lui 2009;
- va prezenta o comunicare privind inegalitățile în materie de sănătate în cursul anului 2009, pe baza MDC din domeniul incluziunii sociale și al protecției sociale;
- va propune o comunicare și un proiect de recomandare a Consiliului privind siguranța pacientului și calitatea serviciilor medicale, inclusiv prevenirea și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale, precum și o comunicare privind telemedicina și instrumentele inovatoare ale tehnologiei informației și comunicării pentru gestionarea bolilor cronice.
- va prezenta o carte verde privind forța de muncă a UE din sectorul sănătății, element vital în prestarea de servicii de înaltă calitate, care va analiza schimbările generate de procesul de îmbătrânire, mobilitate și de modificările tehnologice și modul de a răspunde la acestea.

4.5. Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale

Aproximativ 78 de milioane de europeni, reprezentând 16% din populația EU, riscă să devină săraci. Sărăcia afectează în special șomerii, invalizii și bătrânii; femeile au un risc de sărăcie disproporționat de mare. Nici măcar statutul de angajat nu este o garanție împotriva sărăciei: sărăcia celor care au un loc de muncă este în creștere, 8% din persoanele angajate fiind supuse riscului de sărăcie. Există obstacole și piedici financiare care împiedică sau descurajează anumite grupuri să aibă acces deplin la ocuparea forței de muncă, la formare profesională, educație, locuință și asistență medicală. UE sprijină coordonarea eforturilor de promovare a incluziunii active, inclusiv a integrării pe piața muncii, acționând astfel încât plata muncii desfășurate și învățarea de-a lungul vieții să devină părți integrante ale luptei împotriva sărăciei, în special pentru cei care sunt cel mai puțin integrați în piața muncii. De asemenea, Comisia acționează pentru a garanta că piața unică și regulile competiției facilitează dezvoltarea unor servicii sociale de bună calitate, accesibile și durabile, inclusiv a celor prestate de întreprinderi din sectorul economiei sociale (de exemplu cooperative, societăți mutuale).

Acțiuni viitoare:

Comisia prezintă primul său raport bienal privind serviciile sociale de interes general ca parte a pachetului, iar în 2008/2009:

- va propune o recomandare privind incluziunea activă care vizează aspecte referitoare la ajutorul pentru venit, legăturile cu piața muncii și un acces mai bun la servicii de calitate. Proiectul pentru 2010 de An european de luptă împotriva sărăciei și a excluziunii sociale va oferi oportunitatea pentru un angajament politic reînnoit din partea UE și a statelor sale membre față de obiectivele fundamentale ale Tratatului CE;

- va reconfigura și va extinde semnificativ programul de ajutor alimentar destinat persoanelor celor mai defavorizate din Europa. Prin acest program s-au asigurat în 2006 alimente pentru peste 13 milioane de persoane și, în contextul creșterii prețurilor alimentelor, programul a dobândit o și mai mare importanță;

- va întreprinde inițiative pentru a îmbunătăți alfabetizarea digitală, a încuraja extinderea rețelelor în bandă largă în zonele insuficient deservite²⁰ și pentru a oferi un acces și o accesibilitate mai bună persoanelor cu handicap la societatea informațională²¹ în vederea combaterii diviziunii digitale. Sunt, de asemenea, planificate acțiuni pentru a promova incluziunea financiară – astfel încât nimănui din UE să nu i se refuze accesul la un cont bancar de bază.

4.6. Combaterea discriminării

Urmărirea oportunității înseamnă combaterea sistematică a discriminării și lupta împotriva rasismului și a xenofobiei. Pe lângă protecția legislativă de lungă durată pe baza egalității de gen, UE deține o legislație de interdicție a discriminării pe motiv de religie sau convingeri, handicap, vârstă și orientare sexuală în ocuparea forței de muncă, precum și a discriminării pe motiv de origine rasială sau etnică în ocuparea forței de muncă, educație, protecție socială și accesul la bunuri și servicii. Pentru a completa acest cadru legal, un element-cheie al agendei sociale reînnoite îl reprezintă o propunere de directivă pentru a combate discriminarea bazată pe religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală și pentru a pune în aplicare principiul egalității de tratament, în afara domeniului ocupării forței de muncă.

UE este angajată în mod activ în lupta împotriva rasismului și a xenofobiei și încurajează Consiliul să adopte formal decizia-cadru privind rasismul și xenofobia, asupra căreia s-a ajuns la un acord politic în aprilie 2007.

În ultima jumătate de secol, UE a promovat egalitatea de gen (una dintre valorile sale de bază) prin intermediul dezvoltării unui cadru legislativ complet. Aceasta a investit în creșterea participării femeilor la piața muncii prin intermediul Fondului Social European. Rata de ocupare în rândul femeilor a crescut de la 54,3% la 57,2% între 2001 și 2006, iar obiectivul de 60% până în 2010 este realizabil. Însă inegalitățile persistă, astfel cum sunt reflectate în diferențele de salarizare între femei și bărbați. De asemenea, femeile sunt reprezentate insuficient în procesele de luare a deciziilor economice și politice²².

²⁰ COM(2006) 129, 20.3.2006.

²¹ COM(2007) 694, 8.11.2007.

²² Femeile și bărbații în procesul decizional 2007, Comisia Europeană 2008.

Acțiuni viitoare:

Ca parte din pachet, Comisia:

- propune o directivă pentru a combate discriminarea pe bază de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală și pentru a pune în aplicare principiul egalității de tratament, în afara domeniului ocupării forței de muncă. Comisia va continua, de asemenea, acțiunile nelegislative de promovare a egalității, în strânsă colaborare cu statele membre, societatea civilă și partenerii sociali;²³

- prezintă instrumentele și politicile UE în favoarea comunității rome din Europa (a se vedea raportul însoțitor).

În plus, Comisia:

- va spori integrarea unei perspective de gen în politicile și activitățile sale, inclusiv în acela vizate de agenda socială reînnoită, în conformitate cu angajamentele din Foaia de parcurs a UE privind egalitatea între femei și bărbați (2006-2010) și în Pactul european privind egalitatea de gen;

- va elabora un raport în 2008 privind punerea în aplicare a Foii de parcurs și, în 2010, va prezenta o evaluare și o strategie de urmărire;

- va prezenta propuneri legislative în septembrie 2008 în vederea îmbunătățirii reconcilierii vieții private și profesionale prin îmbunătățirea dispozițiilor privind concediul parental, prin introducerea unor noi forme de concediu (concediu de paternitate, de adopție și filial) și prin consolidarea protecției femeilor însărcinate;

- va continua să abordeze diferențele de salarizare între femei și bărbați, în conformitate cu comunicarea sa adoptată în iulie 2007²⁴, în special prin investigarea modurilor de îmbunătățire a cadrului legislativ și a modului în care acesta este pus în aplicare, utilizând în întregime strategia europeană pentru creștere și locuri de muncă, încurajând angajatorii să se angajeze în favoarea unei remunerări egale și susținând schimbul de bune practici la nivel comunitar;

- va emite un raport privind obiectivele de la Barcelona privind disponibilitatea serviciilor de îngrijire a copilului, în septembrie 2008;

- se va axa pe metoda deschisă de coordonare privind reducerea ratei riscului de sărăcie în rândul femeilor, în special în rândul femeilor în vârstă;

- va lua măsuri privind diferențierea dintre femei și bărbați în ceea ce privește antreprenoriatul (în prezent, numai 31% din antreprenorii din Europa sunt femei).

²³ A se vedea comunicarea conexă privind „Nediscriminare și egalitate de șanse: un angajament reînnoit”.

²⁴ COM(2007) 424, 18.7.2007.

4.7. Oportunități, acces și solidaritate pe scena mondială

UE cooperează cu partenerii naționali și internaționali pentru a promova standarde sociale înalte de protecție a lucrătorilor, consumatorilor și mediului. Acțiunea coordonată a UE contribuie la modelarea agendei internaționale și valorifică beneficiile pozitive ale globalizării și gestionării schimbărilor. Comisia va acorda o atenție tot mai mare proiectării politicilor sale sociale pe plan extern și impactului social al politicilor sale interne la nivel global.

Comisia își va continua cooperarea cu țările candidate și potențial candidate în domeniul social și în domeniile conexe²⁵. Aceasta va contribui la eforturile internaționale având drept scop promovarea dimensiunii sociale a globalizării. Comisia va continua, de asemenea, continuarea dialogului politic privind ocuparea forței de muncă și afacerile sociale în forumurile bilaterale și regionale, inclusiv cu țările partenere din cadrul politicii europene de vecinătate și cu economiile emergente. Comisia va garanta că relațiile sale externe, comerțul și politicile de dezvoltare, în sensul cel mai larg, contribuie la promovarea oportunităților, accesului și solidarității dincolo de frontierele UE.

Aceasta va integra conceptul de muncă decentă și preocupările sociale în acorduri între UE și țările terțe și va consolida dimensiunea socială a politicilor comerciale și a politicilor conexe (inclusiv prin intermediul sistemului generalizat de preferințe și al negocierilor privind acordurile de liber schimb). Politicile externe și de dezvoltare și asistența vor fi, de asemenea, utilizate pentru a susține dezvoltarea sistemelor de protecție socială, modernizarea piețelor muncii și pentru a contribui la eforturile internaționale, abordând dimensiunea socială a globalizării și a schimbărilor climatice.

Acțiuni viitoare:

Comisia își reafirmă angajamentul pentru a promova agenda stabilită la nivel internațional pentru muncă decentă, inclusiv prin intermediul cooperării cu Organizația Internațională a Muncii (OIM) și alți parteneri, și prin mobilizarea tuturor politicilor UE relevante (a se vedea raportul însoțitor care subliniază progresele făcute din 2006). De asemenea, Comisia solicită tuturor statelor membre să stabilească un exemplu prin intermediul ratificării și aplicării convențiilor OIM clasificate de OIM ca fiind actuale.

Comisia va continua să promoveze responsabilitatea socială corporativă în cooperare cu părțile interesate relevante.

5. AGENDA SOCIALĂ REÎNNOITĂ PENTRU OPORTUNITĂȚI, ACCES ȘI SOLIDARITATE: INSTRUMENTE

Analiza realității sociale a confirmat faptul că cetățenii și părțile interesate așteaptă ca UE să aducă o valoare adăugată dezvoltării sociale, având totodată în vedere subsidiaritatea, proporționalitatea și diversitatea. Aceasta va continua să procedeze astfel cu ajutorul instrumentelor din Tratatul CE (legislația, dialogul social, metoda deschisă de coordonare, finanțarea UE, implicarea societății civile) și prin valorificarea sinergiile posibile dintre acestea într-o abordare completă și într-o „combinare mai inteligentă” a instrumentelor

²⁵ A se vedea, de exemplu, comunicarea Comisiei „Balcanii de Vest: consolidarea perspectivei europene”, COM(2008) 127, 5.3.2008.

politicilor. Coordonarea și supravegherea politicilor economice și bugetare joacă, de asemenea, un rol important în această privință.

5.1. Legislația UE

UE a creat un cadrul legislativ robust pentru bunăstarea europenilor prin stabilirea și consolidarea drepturilor acestora în calitate de cetățeni, consumatori și lucrători în numeroase domenii, inclusiv mobilitatea, sănătatea și siguranța, asigurările sociale, condițiile de lucru, informarea și consultarea, egalitatea de gen și nediscriminarea.

În anumite cazuri, noua legislație UE poate oferi soluții în cazul în care există un acord amplu asupra relevanței acestora și date convingătoare privind valoarea sa adăugată. Legislația existentă va trebui actualizată și simplificată în lumina chestiunilor emergente (de exemplu, în domeniul discriminării, sănătății și siguranței), a noilor forme de organizare a muncii (de exemplu, comitetele europene de întreprindere, reconcilierea vieții profesionale și familiale) și a jurisprudenței Curții Europene de Justiție (de exemplu, timpul de lucru, asigurările sociale, asistența medicală transfrontalieră).

Legislația existentă trebuie să fie pusă în aplicare și respectată în mod eficient. Problemele legate de aplicarea incorectă sunt adesea generate de lipsa unor cunoștințe sau de o coordonare și cooperare insuficiente între autoritățile naționale. Comisia va colabora cu statele membre, partenerii sociali și cu ceilalți actori pentru a remedia aceste probleme în conformitate cu comunicarea sa privind „Către o Europă a rezultatelor – aplicarea dreptului comunitar”²⁶ și cu sprijinul acordat de aceasta cetățenilor și întreprinderilor în contextul revizuirii pieței unice.

5.2. Dialogul social

Dialogul social european, una dintre pietrele de temelie ale modelului social european, are un rol esențial în elaborarea politicilor UE. Dreptul partenerilor sociali, consacrat în Tratatul CE, de a fi consultați înaintea oricărei inițiative din partea Comisiei privind ocuparea forței de muncă sau afacerile sociale, de a negocia între ei asupra chestiunilor prezentate de Comisie sau de a încheia acorduri autonome din proprie inițiativă a avut numeroase rezultate pozitive, de exemplu acordurile acestora privind concediul parental, privind violența și stresul la locul de muncă, privind munca la distanță și Convenția OIM privind navigatorii. Un document de lucru al serviciilor Comisiei privind munca la distanță și o propunere privind acordul partenerilor sociali cu privire la Convenția Maritimă a OIM fac parte din acest pachet.

Comisia invită partenerii sociali să utilizeze în întregime posibilitățile oferite de dialogul social european. Aceștia se află în cea mai bună poziție datorită cunoștințelor și experienței lor pentru a identifica realitățile sociale în curs de schimbare și au un rol specific de jucat în sensul contribuției la oferirea de răspunsuri. UE va continua să faciliteze dialogul social, inclusiv la nivelul sectorial/industrial, și aplicarea acordurilor-cadru europene de către partenerii sociali naționali.

5.3. Metoda deschisă de coordonare

Metodele deschise de coordonare (MDC-uri) sunt esențiale pentru agenda socială a UE, întrucât au ajutat statele membre să-și dezvolte o viziune comună asupra provocărilor sociale,

²⁶ COM(2007) 502, 5.9.2007.

au cultivat dorința de a coopera și de a învăța din practicile celorlalți, au imprimat un nou dinamism în continuarea și aplicarea reformelor și au promovat o elaborarea a politicilor mai mult bazată pe cunoaștere, direcționată spre schimbare, transparență și participare.

Prima Strategie europeană privind ocuparea forței de muncă, lansată în 1997, a condus la crearea de locuri de muncă mai multe și mai bune și, în consecință, la bunăstare în termeni foarte concreți. MDC în domeniul educației și formării, lansată în 2002, a oferit un sprijin valoros statelor membre în dezvoltarea politicilor și strategiilor acestora privind învățarea pe tot parcursul vieții. Rezultatele metodei deschise de coordonare în domeniul protecției sociale și incluziunii sociale (numită în continuare „MDC socială”) în domenii aflate în afara competențelor comunitare (de exemplu pensiile, indemnizațiile de familie și de handicap, asistența medicală și îngrijirile pe termen lung) arată că acest proces constituie un complement esențial la legislația UE. Aceasta ilustrează modul în care cooperarea voluntară dintre statele membre susținută de UE poate avea un efect practic asupra principiului subsidiarității, în eforturile lor comune de a combate sărăcia și excluziunea și de a asigura sisteme de asistență socială moderne, durabile și echitabile.

Obiectivele și indicatorii cuantificați s-au dovedit indispensabili în creșterea și monitorizarea progreselor la nivelul UE și la nivel național. Pregătirea unei strategii de la Lisabona ulterioare lui 2010 va oferi șansa de a revizui progresul înregistrat în realizarea obiectivelor și de a examina dacă ar trebui stabilite obiective încă și mai ambițioase (precum niveluri mai ridicate de ocupare a forței de muncă în cazul tinerilor, lucrătorilor mai în vârstă și femeilor). Ar trebui de asemenea să se examineze introducerea sau actualizarea obiectivelor în alte domenii ale MDC (de exemplu, procentajul din PIB alocat investițiilor în capital uman; reducerea sărăciei, în special a sărăciei infantile; îmbunătățirea urmării formelor de învățământ, stabilirea obiectivelor pentru reforma în domeniul pensiilor, sistemelor de asistență medicală și de îngrijire pe termen lung), astfel încât acestea să reflecte un angajament reînnoit pentru oferirea de rezultate în cadrul agendei sociale reînnoite. În acest context vor fi necesare date statistice care vor fi elaborate în cooperare cu Eurostat și cu Sistemul statistic european.

Acțiuni viitoare:

Comisia:

- propune consolidarea și utilizarea întregului potențial al MDC social prin aplicarea unora dintre procedurile și metodele de lucru utilizate în cadrul Strategiei de la Lisabona, în vederea îmbunătățirii angajamentului și vizibilității politice (și anume prin stabilirea de obiective cantitative), a consolidării legăturilor cu celelalte politici, a îmbunătățirii instrumentelor de analiză și bazei de date și a stimulării monitorizării, învățării mutuale și evaluării colegiale de către statele membre. (A se vedea documentul însoțitor);
- va lua în considerare propunerea unei recomandări privind incluziunea activă (a se vedea 4.5).

Analiza realității sociale a indicat un consens în creștere conform căruia PIB-ul în calitate de măsură a performanței economice nu este suficient pentru a ghida răspunsurile politicilor la provocările contemporane complexe. Comisia va susține dezvoltarea obiectivelor de bunăstare „altele decât PIB”.

5.4. Finanțarea comunitară

Politica de coeziune și Fondurile structurale contribuie în mod vital la promovarea oportunităților, a accesului și a solidarității, prin consolidarea atât a competitivității, cât și a coeziunii sociale. În conformitate cu perioada actuală de programare, 2007-2013, au fost alocate aproximativ 14 miliarde EUR politici de coeziune și Fondului Social European pentru a consolida capacitatea întreprinderilor și a lucrătorilor de a anticipa și gestiona schimbările; aproximativ 26 de miliarde EUR pentru îmbunătățirea calității educației și formării; aproximativ 30 de miliarde EUR pentru creșterea ocupării forței de muncă, inclusiv a eforturilor de combatere a discriminării, 5 miliarde EUR pentru investiții în sistemul de sănătate și 1,2 miliarde EUR pentru a spori participarea migranților la ocuparea forței de muncă și incluziunea socială a acestora. În plus, Fondul european de integrare a resortisanților țărilor terțe (2007-2013) sprijină integrarea noilor migranți în statele membre. Comisia lucrează împreună cu statele membre pentru a garanta utilizarea cea mai eficientă a acestor investiții, în scopul de a sprijini în special prioritățile politicilor din cadrul Strategiei de la Lisabona. Astfel cum s-a explicat mai sus (a se vedea 4.2) Fondul european de ajustare la globalizare (FEG), sprijină lucrătorii care sunt disponibilizați ca rezultat al globalizării.

Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) și Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) contribuie, de asemenea, la agenda socială a UE prin garantarea unei oferte de alimente de bună calitate la prețuri acceptabile, prin îmbunătățirea competitivității sectoarelor agricol, silvic și de prelucrare a alimentelor și a calității ocupării forței de muncă în interiorul acestora, ameliorând calitatea vieții în zonele rurale și îmbunătățind oportunitățile de ocupare a forței de muncă din zonele rurale, per ansamblu.

Programul 2007-2013 pentru ocuparea forței de muncă și solidaritate socială (PROGRESS)²⁷ contribuie la aplicarea legislației UE, creând o înțelegere comună a obiectivelor și priorităților UE și consolidând parteneriatele cu principalii factori europeni și naționali. Programele învățarea de-a lungul vieții și „Tinerii în acțiune” sprijină dezvoltarea calității educației și formării și, respectiv, integrarea socială a tinerilor, în conformitate cu obiectivele politice și metodele deschise de coordonare. O implicare mai mare a comunității științifice și legături mai puternice cu alte activități de cercetare în desfășurare sprijinite de Programul-cadru de cercetare 2007-2013 vor contribui, de asemenea, la dezvoltarea cunoștințelor și a politicilor bazate pe date concrete.

5.5. Parteneriat, dialog și comunicare

Oportunitățile, accesul și solidaritatea pentru toți pot fi realizate numai în cadrul unui parteneriat între instituțiile europene, statele membre, autoritățile regionale și locale, partenerii sociali, societatea civilă și alte părți interesate, incluzând eventualii partenerii externi.

Organizațiile societății civile acționează ca o punte vitală între Uniunea Europeană, statele membre și cetățeni. Comisia va continua să sprijine capacitatea ONG-urilor de a acționa la nivelul UE și de a juca un rol activ în dezvoltarea și punerea în aplicare a politicilor UE.

²⁷ http://ec.europa.eu/employment_social/progress/index_en.html

Întreprinderile, în strânsă colaborare cu alte părți interesate, pot, de asemenea, contribui în mod activ la obiectivele agendei sociale reînnoite, de exemplu în domenii precum incluziunea socială și dezvoltarea competențelor.

Cetățenii, întreprinderile și alte părți interesate ar trebui informate mai bine asupra oportunităților oferite de Uniunea Europeană, prin intermediul serviciilor existente precum EURES - Portalul mobilității europene pentru ocuparea forței de muncă, SOLVIT, Sistemul de informare al pieței interne, Enterprise Europe Network – Rețeaua întreprinderilor europene, Europe Direct, Europa voastră etc. Este în curs de pregătire un Serviciu de asistență pentru piața unică care va îmbunătăți oferta de informații și accesibilitatea acesteia²⁸.

Comisia va continua să promoveze participarea civică, mai ales în contextul Anului european al dialogului intercultural 2008. Rezultatele Anului european trebuie să aibă un impact durabil și trebuie asimilate de toate politicile și programele UE relevante.

Comisia va continua să solicite opiniile cetățenilor și părților interesate pe măsură ce va pune în aplicare agenda socială reînnoită.

5.6. Garantarea faptului că toate politicile UE promovează oportunitățile, accesul și solidaritatea

Dezvoltarea instrumentelor de monitorizare bazate pe date concrete va deveni un mijloc important de a garanta că toate politicile UE reflectă obiectivele legate de promovarea oportunităților, accesului și solidarității. Tratatul actual prevede că, prin toate activitățile sale, Comunitatea Europeană „urmărește să elimine inegalitățile și să promoveze egalitatea între bărbați și femei”²⁹. Este general recunoscut faptul că UE ar trebui să aibă în vedere obiectivele politicii sociale și necesitatea de a combate toate discriminările în procesul de definire și aplicare a tuturor celorlalte politici. Comisia va continua să supună toate noile inițiative majore unei analize riguroase din punct de vedere al impactului social, în cadrul activității sale de evaluare a impactului. Consiliul de evaluare a impactului va continua să asigure faptul că potențialele impacturi sociale și asupra ocupării forței de muncă sunt luate în totalitate în considerare înainte de prezentarea propunerilor. În procesul de evaluare a politicilor existente, Comisia va acorda o atenție sporită impacturilor sociale.

UE cultivă deja un puternic reflex social în elaborarea legislației și a măsurilor privind piața internă. De exemplu, normele UE privind achizițiile publice oferă autorităților oportunități ample pentru a avea în vedere considerentele sociale în selectarea celei mai bune oferte³⁰. Inițiative noi precum monitorizarea pieței de distribuție cu amănuntul, inclusiv prețul și calitatea bunurilor de bază, ar putea avea implicații pozitive în domeniul social.

6. CONCLUZII

Noile realități sociale necesită răspunsuri noi. Schimbările sunt rapide – iar politicile trebuie să țină pasul, răspunzând în mod inovator și flexibil provocărilor globalizării, progreselor tehnologice și evoluției demografice.

²⁸ SEC(2005) 985, 20.7.2005.

²⁹ Articolul 3 din Tratatul CE.

³⁰ Manualul privind achizițiile publice responsabile social, pe care Comisia îl va publica în 2009, va oferi o îndrumare detaliată și ilustrații practice în acest context.

Prezenta agendă socială reînnoită reprezintă un astfel de răspuns – aceasta arată modul în care obiectivele oportunităților, accesului și solidarității vor fi transpuse în acțiuni concrete. Este vorba de un răspuns de politică integrată, în completarea Strategiei de la Lisabona și care demonstrează angajamentul de a oferi rezultate cetățenilor. Agenda arată că valorile europene rămân în centrul politicilor UE și reprezintă o parte integrantă a răspunsului UE la globalizare. Aceasta reflectă angajamentul puternic al Comisiei față de dimensiunea socială, stabilită deja în obiectivele strategice din 2005, și reprezintă o contribuție esențială la eforturile mai ample de construire a unei Uniuni puternice din punct de vedere economic, responsabilă social și sigură. Agenda, inclusiv acțiunile și instrumentele sale, va fi revizuită împreună cu Strategia de la Lisabona pentru perioada ulterioară lui 2010.

Comisia invită Consiliul și Parlamentul European să își reînnoiască angajamentul față de dimensiunea socială a Uniunii Europene, confirmând prezenta agendă socială reînnoită, precum și să convină asupra propunerilor legislative care o însoțesc.